

A tisztviselő. kérdéshez

A *Vörös Újság* pénteki számában Varga Jenő elvtárs rámutatott a munkások és tisztviselők között felmerülő összeütközések veszedelmekre és a kommunista termelés érdekében komoly kérést intézett a munkásokhoz és a tisztviselőkhez mindennemű konfliktus elkerülése érdekében. Dienes László elvtárs ezzel szemben a *Vörös Újság* vasárnapi számában kifejti, hogy a munkásság bizonyos tekintetben jogos animozitással viselkedik a tisztviselők irányában, mert „a tisztviselőcsereg nem hogy közösen küzdött volna a munkássággal a kapitalizmus ellen, hanem éppen ellenkezőleg, szerves részét képezte az osztálynyomó államnak.”

Dienes elvtárs egész okfejtése visszatükrözi azokat a tipikus tévedéseket, amelyek a tisztviselőkérdéssel kapcsolatban fel szoktak merülni.

Dienes elvtárs úgy tünteti fel a termelésben a tisztviselő szerepét, mintha a gyárakban a tisztviselő állandóan a tőkés érdekeit képviselte volna a munkással szemben. A kapitalista termelés idején azonban tényleg a tisztviselőknél csupán egy kis része volt az, amely sajátos helyzeténél fogva kénytelen volt a munkásosztállyal sűrűdés-

sokba. Konfliktusokba keveredni. Ilvenek voltak a művezetők, üzemvezető mérnökök, akkordbér-kalkulánsok stb. A gyári tisztviselők tulajdonképpeni részének, körülbelül nyolcvan százalékának azonban egyáltalán nem volt a gyár munkásságával sűrűdési felülete. A gyár munkássága mellett végezte a maga munkáját az irodában, a laboratóriumban, a rajztábla, vagy a könyvek mellett.

S még az az elenyésző kisebbség, amelyiknek tárgykus sorsa volt, hogy mint a kapitalista kizsákmányoltja, nem egyszer a munkásságnál is rosszabbul fizetett szolgálata kénytelen volt a kapitalista parancsát a munkással szemben végrehajtani, ez a kisebbség is nagyrészt még a háború alatt ráeszmélt arra, hogy ő épp úgy áldozata a kapitalizmus rendszerének, mint a munkás. Ráeszmélt arra, hogy a kapitalista a puffernak, az ütközőnek szerepét szánta neki és mindazt a gyűlöletet, amelyet a kapitalizmus felkelített a munkásságban, szerelte vol-

na azok felé irányítani, akiket a munkás úgy tekintett, mint a kizsákmányolás végrehajtót, a kapitalista pedig mint kizsákmányolási objektumokat, akik amellettnem hajtották színté kellő szorgalommal végre a kizsákmányolás fokozására irányuló utasításait. A tisztviselőknél ez a része is nagy tömegében már a háború alatt — s nem októberben vagy márciusban — felismerte osztályhelyzetét és az osztálytudatos szervezkedés alapjaira lépett.

Amint Magyarország a nyugati nagy államai előtt lépett a szociális forradalom talajára, a fejlettebb kapitalizmus államait abban is megelőzte, hogy tisztviselői a kispolgári osztály ideológiájából előbb szabadultak ki, mint a nyugati államok tisztviselői és a magyarországi tisztviselőtársadalom — itt a gazdasági termelésben dolgozó tisztviselőkre gondolok — sokkalta előbb lett szocialista, mint a német, vagy a francia és Magyarországon sokkal előbb következett be a termelésben a nem egészen helyesen fizikai munkának nevezett munka szellemi egyesülése, mint azokban az országokban, amelyeknek munkásmozgalmában igen nagy áldozatokat hozott azért, hogy ezt az eredményt elérje.

Dienes elvtárs másik nagy tévedése, hogy a hatósági bürokráciát összetéveszti a gazdasági termelésben szereplő technikai és egyéb irodalmi munkával. A bürokrácia egyik szembeéllő vonása a közha-

talom gyakorlása. Mosolyognunk kell, ha fölvetjük a kérdést: minő közbatalmat gyakorolt a biztosító-intézet kárbecslője, a bank könyvelője, a gyár konstruktormérnöke? Sokat beszélünk ma a bürokrácia széthéréséről, ami kétség-telenül nagy és nehéz földadata a kommunizmusba átvezető társadalmi rendnek. A képletes kifejezéseknek azonban megvan az a nagy előnyük, hogy igen gyorsan terjednek el és az a nagy hátrányuk, hogy a hasonlat, a kép nem fed világos fogalmat. A bürokrácia gyűlöletességének, a bürokrácia értalmasságának voltaképp két oka van.

Az egyik: a bürokrácia útján gyakorolta a kapitalista állam a proletariátussal szemben a maga hatalmát. A bürokraták az elnyomás eszközei voltak és a vezető bürokraták nem művezetői voltak az osztályállamnak, hanem vezérigazgatói. Maguk is hatalmas urak, akik a hatalom gyakorlása közben gyakorolták még az uralkodó osztály felé is kerekedtek.

Államot alkottak az államban és az igazi hivatalnok az osztályállamnak kis napkirálynak érezte magát és belülről meg volt győződve, hogy az állam ő. Ebből a mérhetetlen gögből sok sugárzott a bürokrácia kisebb hivatalnokai felé is, akiknek anyagi nyomorúságát enyhítette az az öntudat, hogy ők részesei annak a hatalmas, elnyomó organizmusnak, amit ka-

pitalista államnak neveztek. A másik oka a bürokrácia értalmasságának; a bürokrácia nagymértékű haszontalansága. A hivatal nem volt jó szervezett üzem. Másképp dolgoztak a magánüzemekben és másként a közhivatalokban. Éppen azért, mert a hivatalok hatalmasnak és urnak érezte magát, keveset és rosszul dolgozott és a munkát a hivatalokban a legrosszszabbul fizetett kisemberek nyakába tolták, akiknek a hivatalok igazi uraival szemben való osz-tály-ellenété a háboru alatt már elég erős formában jelentkeztek. S a szocialista állam, amelyik megszüntetheti azt, hogy a hivatalokban basáskodjanak és ne dolgozzanak, nem szüntetheti meg azokat a feladatokat, azokat a munkaköröket, amelyeket bizonyos hivatalok ellátnak a kapitalista osztályállamban, ennek a szocialista államnak igenis fel kell használni az állami és egyéb hatósági hivatalokban mutatkozó osztályellenétéket a maga javára és el kell fogadnia

azoknak a szükséges munkáját, akik az új államban alávetik magukat a proletariátus utasításainak és nem uraskodni, hanem erős mértékben dolgozni akarnak.

A bürokrácia elfőrlése együtt jár azzal, hogy minden kérdésben a döntő szó a proletariátus képviselőié és minden hivatal műhely, amelyben csak komoly munkának szabad folynia.

Azok az ellentétek, amelyek a

kapitalista állam különböző munkát végző kézműmunkásai között fennállottak, el fognak gyorsan tűnni, amint eltűnik az a különös értékelés, amelyik a kapitalista társadalomban az ugynevezett szellemi munkához fűződött és amint az ugynevezett fizikai munka lebecsülésének helyét felváltja a testi munka nagymértékű megbecsülése. El fog tűnni abban a mértékben, amint megszűnik az az iskolázottságbeli, kulturabeli különbség, amelyet a szellemi munkásoknak a kapitalista állam műveltségi privilégiuma nyújtott. De amíg ez a különbség nem szűnik meg teljesen, addig sem szabad a szocializmusnak, amelynek ma ugris tömérdek ellensége van, ellenségeit ott keresni, ahol ezek nincsenek és ezzel az ellenség-kereséssel nem szabad a szocialista rend igaz barátjaiból mesterségesen ellenségeket csinálnia.

Rónai Zoltán.

Vörös újság
5/28